

Dames en Heren

Ik beschouw het als een grote eer vandaag het woord tot u te mogen richten. Gedurende 21 jaar - tot april 2007 - heb ik als burgemeester het woord mogen voeren bij de 4 mei herdenking. Ik heb mij daarbij laten leiden, dat van generatie op generatie doorgegeven moet worden, wat er in de Tweede Wereldoorlog is voorgevallen. Ik ben weliswaar na de oorlog geboren, maar ons leven thuis werd gedomineerd door schaduwen van deze oorlog.

Zowel destijds in Markelo, waar ik in 1986 burgemeester werd, als later in Voorburg en Leidschendam-Voorburg, heb ik geijverd voor het bijeen brengen van de namen van al die mensen die op enigerlei wijze door oorlogsgeweld hun leven hebben verloren in onze gemeente. In Voorburg merkte ik, dat veel namen niet bekend waren en niet eenvoudig te vinden waren. Wie waren het, waar woonden zij en wie kende hen. Het waren toch mensen, die deel uitmaakten van het dagelijks leven. Een overzicht van Joodse inwoners was niet voorhanden. Met Charles Boissevain in Leidschendam kwam ik gesprek, omdat hij ook op zoek was naar een manier waarop de namen van Joodse inwoners in Leidschendam zichtbaar gemaakt konden worden.

Met de realisering van het park Sytwende, ontstond de mogelijkheid om bijna op de grens van de twee voormalige gemeenten een gedenkteken op te richten, waar wij alle namen bijeen konden brengen. Het bijeenbrengen van de namen bleek een grote uitdaging te zijn, want de archieven van de voormalige gemeenten brachten geen helderheid. Met veel inzet van vele medewerkers en anderen zijn de namen van de omgekomenen gevonden. De onthulling van het monument in 2007 leidde er toe, dat nabestaanden informatie aan hebben geleverd, waardoor nog meer namen van omgekomen inwoners bekend werden. Nog vorig jaar zijn wederom namen aan het monument toegevoegd.

Ik ben dankbaar, dat ik mijn steentje hebben mogen bijdragen aan de realisatie van het monument Sytwende. De Sytwende-projectorganisatie voerde het plan uit en met de inzet van Stan Roestenberg van Bohemen bv. is het monument er gekomen. Precies zoals wij het besproken hadden in het overleg voor het park en de inrichting daarvan met de architecten van Inbo, is het gerealiseerd. Het is te danken aan de toenmalige gemeenteraad van Voorburg dat het niet gezwicht is voor de mogelijkheid er huizen te bouwen en zo vele miljoenen binnen te halen.

Het park Sytwende is ingericht als een open park, waar jong en oud kan ontspannen. Waar naast het monument een plek van bezinning en rust is ingericht en elk jaar de 4 mei herdenking kan plaatsvinden. Bij de inrichting van het park is ook rekening gehouden met de wijze waarop een defile kan plaatsvinden op 4 mei. Toen de vier mei herdenking voor de eerste keer plaats vond was ik geen burgemeester meer en is deze mogelijkheid - tot op heden - helaas niet gebruikt.

Het ontroert mij elke keer weer als ik de omvangrijke rij van namen lees op het monument. En dan is het nog slechts een zeer klein deel van de vele tientallen miljoenen die hun leven verloren. Hoe groot het aantal Joodse burgers ook was in onze gemeente dat vermoord is, het is maar een klein deel van die zes miljoen Joodse medemensen die fabrieksmatig om het leven zijn gebracht. Dit maakt dat wij deze moordpartij op Europese bodem nooit mogen vergeten.

De grootste vernietigingsoorlog in Europa heeft er wel toe geleid dat de Europese leiders erna beseften dat het afgelopen moest zijn met oorlogsvoering en Jodenhaat.

Er was genoeg gemoord. De wapens zwijgen nu alweer 70 jaar, al maakten wij aan de grenzen van Europa nog de Balkan oorlog en de Russische gewelddadige interventies mee. Europa heeft nog nooit zolang vrede gekend.

Dames en Heren, er rust op ons allen een dure en zware plicht om stelling te nemen voor Europese samenwerking – voor vrede en veiligheid en tegen antisemitisme. maar ook tegen andere haat zaaiers. Wij zijn het verschuldigd aan al diegenen, die het meest kostbare hebben verloren, dat een mens heeft: "hun leven".

Waarden als tolerantie, mensen zijn gelijk en respect, heb ik mee gekregen en gebruik ik in mijn dagelijks handelen. Deze waarden versterken de menselijke waardigheid. Ik verafschuw dan ook geweld, maar weet dat je je huis moet beveiligen tegen inbraak en zo ook is het met onze vrijheid gesteld. Een leger zullen wij altijd nodig blijven hebben.

Wij moeten onze vrijheid verdedigen en zo ook het recht van de Joden blijven steunen op een eigen staat in het Midden-Oosten. Er valt van alles op Israel aan te merken, maar het land blijft de enige echte democratie in het Midden-Oosten, waar je het recht hebt je mening te uiten te midden van een oceaan van gruwelijkheden.

Laatst vergeleek iemand de opvang van illegalen met de afhoudende wijze bij de opvang van de Joodse Duitsers in de dertiger jaren van de vorige eeuw. Dergelijke vergelijkingen gaan niet op en verlammen de mogelijkheid de discussie goed te voeren. Zelf ben ik bestuurlijk 14 jaar actief geweest in de opvang van de asielzoekers en heb gezien dat de werkelijkheid heel wat weerbarstiger is dan sommigen ons willen doen geloven.

Ik noem deze twee voorbeelden omdat vaak vergelijkingen worden getrokken met de periode 1939-1945. Het raadslid Paulides in Wassenaar deed dat ook naar aanleiding van de 4 mei herdenking en maakte een misselijk makende vergelijking tussen toen met de instelling van het college van B&W in Wassenaar nu.

In de Volkskrant van 8 mei jl. zei een Poolse overlevende van het kamp Ravensbruck, Muszkowski-Penoos, en ik citeer "als je het niet hebt meegemaakt, weet je ook niet waar je over spreekt.

Wel is het onze plicht aan de volgende generatie mee te geven, dat het de moeite waard is tolerant en verdraagzaam naar de medemens te zijn. Onze vrijheid te koesteren en er voor pal te staan. Te strijden tegen discriminatie en antisemitisme.

Het monument in Sytwende zal als stille getuige ons en volgende generaties herinneren aan de verschrikkingen van deze oorlog. Niet alleen in Europa, maar ook in Azië.

Om de genoemde waarden door te geven aan de volgende generaties pleit ik voor twee initiatieven.

Allereerst zou de gemeente met alle basisscholen moeten afspreken en financieel mogelijk maken, dat de achtste groepen in de gelegenheid worden gesteld of het Anne Frank Huis te bezoeken of het voormalige kamp Westerbork. Zo nemen zij kennis van wat er in Nederland plaats vond en kunnen zij de fakkel van vrijheid weer doorgeven aan een volgende generatie. Jules Schelvis - een van de

weinigen overlevenden - pleitte daar op 94 jarige leeftijd ook voor, toen hij in het Vredespaleis op 2 maart jl., als afsluiting van een reeks van acht concerten, het verhaal "Er reed een trein naar Sobibor" vertelde. Hij sloot af met de oproep de Holocaust nooit te vergeten en het verhaal van de Holocaust door te geven aan alle volgende generaties.

Ten tweede zou ik er voor willen pleiten, dat wij ook in onze gemeente "struikelstenen" plaatsen. Wat zijn dat? Het zijn betonnen klinkers met een messing bovenplaat met een tekst erop aangebracht. Deze stenen worden geplaatst op de stoep bij de huizen waar Joodse inwoners woonden. Het maakt het doorgeven aan de volgende generaties ook makkelijker, want via een app kun je postcodes intoetsten en zien waar zij woonden. Het vraagt wel inzet van de gemeente en kan met onze inwoners samen gerealiseerd worden. Ik verwijs naar de betreffende site.

Dames en Heren ik ben aan het einde van mijn inleiding gekomen en wil graag vanaf deze plek mijn dank aan de historische vereniging Voorburg uit spreken dat zij de oral history van de Tweede Wereldoorlog ter hand heeft genomen, want er komen nog steeds verhalen boven, die wij niet kenden en die nu voor de eeuwigheid bewaard blijven.

De uitgave van de historische vereniging is een monumentaal boek geworden, dat het verhaal achter de namen op het monument Sytwende vertelt. De cirkel is als het ware gesloten.

Laten wij niet vergeten.

Michiel van Haersma Buma